

Z historie Panského mlýna v Miletíně (2)

První světová válka zasáhla panský mlýn obdobně jako ostatní hospodáře, podnikatele a obyvatele Miletína. Mlýn fungoval omezeně v režimu řízeného hospodářství, dědic živnosti Josef Hlavatý nejmladší (1883-1940) musel narukovat, ale z války se vrátil živ a zdrav. Hned v roce 1920 se oženil a v příštím roce mlynářskou živnost v čp. 125 od otce převzal. Počátek vlastního podnikání mu však „zpestřila“ událost charakteristická pro poválečné časy.

Josef Hlavatý otec a Josef Hlavatý syn se svými zaměstnanci a dělníky (1922, výřez)

V srpnu 1920 došlo v Hořicích k vlně demonstrací reagujících na špatnou kvalitu chlebové mouky. Jelikož mouku dodával do Hořic právě miletínský mlýn, obrátil se hněv davu, řízeného zkušeným bolševickým provokátorem Bohuslavem Kňourkem, k mlynáři Josefu Hlavatému. Dvakrát se táhlo na Miletín, podruhé, 17. srpna 1920, oblehl několikasethlavý zástup panský mlýn. Hlavatému vyhrožovali lynčem, skupina demonstrantů vedená Kňourkem vnikla do mlýna, kde rabovala a odvezla si několik pytlů nedomleté mouky. Nepokoje se dál stupňovaly i v Hořicích, demonstrace byly stále vyostřenější a starosta města Josef Špringer byl již připraven povolát vojenskou asistenci. Vše se naštěstí nakonec urovnalo. Následná revize zjistila, že mlýn dostal k semletí nedosušené obilí z poslední sklizně, což se na kvalitě mouky zákonitě projevilo. Organizátor nepokojů Kňourek skončil před Krajským soudem v Jičíně a pak jako známý recidivista ve Valdicích.

V letech mezi válkami mlýn prosperoval, z Josefa Hlavatého byl vážený podnikatel. V osobním životě se mu však nedařilo. Manželství s o 17 let mladší Annou Bucharovou zů-

stalo nenaplněno a skončilo její předčasnou smrtí v roce 1936. Josef se o rok později oženil znovu, novomanželkou se stala jeho dlouholetá úřednice osmadvacetiletá Kamila Durstová. Ani zde však manželství dlouho nevydrželo, neboť Josef Hlavatý, toho jména třetí, zemřel náhle v dubnu 1940 následkem onemocnění ledvin. Mlýn po vyřízení nároků starých rodičů a sestry Anny Blažkové zdělila právě Kamila Hlavatá.

Podrobnější vysvětlení rodinných vazeb zde má své místo, neboť objasňuje pozdější osud mlýna. Mladá vdova nebyla připravena mlýn sama provozovat, pronajala jej tedy v roce 1941 Hospodářskému družstvu skladištnímu a výrobnímu v Hořicích. Později začala uvažovat o dalším rozvoji živnosti, počátkem roku 1942 plánovala zřízení vodní turbíny a pomocného elektrického pohonu. K tomu však již nedošlo s ohledem na vládní nařízení o přizpůsobení průmyslu a živnosti válečným poměrům, na jehož základě byl v dubnu 1942 provoz mlýna zastaven. I kdyby se tak však nestalo, konec mletí by byl brzy nevyhnutelný – s rozvojem dopravy a technologií přála doba zejména velkým průmyslovým mlýnům v dosahu železnice, které obsloužily velká území. Doba menších venkovských mlýnů definitivně končila. To potvrdila i poválečná léta, kdy se už s obnověním mletí nepočítalo, přestože technologie zůstala po celou válku zachována.

V prosinci 1942 se Kamila Hlavatá znovu vdala. Druhým manželem se jí stal úředník

Alfréd Kristen. Sudetský Němec, avšak člověk čestný, odmítající německý nacionalismus a nezištně pomáhající potřebným bez ohledu na národnost (to potvrdil po válce i Mimořádný lidový soud). Přesto ale Němec a říšský příslušník, který se podle nacistických zákonů nesměl oženit s příslušnicí Protektorátu. S řešením přišel Kamilin starý otec, který měl nějaké německé předky a kvůli dceři se přihlásil k německé národnosti. Kamila obratem získala nárok na říšskou státní příslušnost a svatbě již nic nestálo v cestě.

Válečný sňatek však po osvobození přinesl nepřekonatelný problém – mlýn se stal totiž německým, a tudíž nepřátelským majetkem, ihned po revoluci dostal národní správu a začalo řízení o konfiskaci. Kamila, provdaná Kristenová, hájila svoji bezúhonnost a národní spolehlivost, odvolávala se, takže řízení se protáhlo na několik let. Po nástupu komunistů k moci však ztratila naději na objektivní posouzení věci, neboť převážily společenské a hospodářské zájmy. Mlýn byl tak v létě 1949 definitivně konfiskován a přidělen dosavadnímu nájemci Hospodářskému družstvu v Hořicích. Kamila Kristenová s manželem a dvěma dětmi žila po nějakou dobu v Hradci Králové, později se vystěhovali do západního Německa.

Jan Hlavatý

Dokončení příště

Pohled na mlýn ve 20. letech 20. století